

Uztura padomes sēde

Protokols Nr.16

Rīgā

2015.gada 6.novembrī

Sanāksme notiek: Veselības ministrijā, Brīvības ielā 72

Sanāksmes sākums: plkst.11.00

Sanāksmi vada:

Dr.G.Belēvičs – veselības ministrs, Uztura padomes priekšsēdētājs

Sanāksmē piedalās:

M.Balodis, V.Boļšakova, A.Brēmanis, I.Jākobsons, I.Kondratjuka, Z.Matuzele,
D.Ločmele, L.Meija, S.Viltere, I.Birzniece, L.Turnere

Uzaicinātie:

Ināra Šure - Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācijas padomes priekšsēdētāja

Inese Siksa - Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūta "BIOR" Riska novērtēšanas un epidemioloģijas nodaļas vecākā eksperte - uztura speciāliste

Dace Ugare - Zemkopības ministrijas Veterinārā un pārtikas departamenta direktora vietniece

Inese Lielpinka – Latvijas Bezalkoholisko dzērienu uzņēmēju asociācijas vadītāja

Līga Sējāne – Zemkopības ministrijas Tirgus un tiešā atbalsta departamenta Pārtikas nozares nodaļas vadītāja vietniece

Lore Ilze - Ekonomikas ministrijas Uzņēmējdarbības konkurētspējas departamenta direktora vietniece

Baltābola Ilze - Uzņēmējdarbības konkurētspējas departamenta Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas nodaļas vadītāja

Velika Biruta - Slimību profilakses un kontroles centra Pētniecības un veselības statistikas departamenta Neinfekciju slimību datu analīzes un pētījumu nodaļas vecākā sabiedrības veselības analītiķe

Sanāksmi protokolē:

L.Ļaksa – Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Starpnozaru sadarbības nodaļas vecākā referente

Darba kārtība:

1. Ievads. Darba kārtības apstiprināšana (veselības ministrs, Uztura padomes priekšsēdētājs Dr. G.Belēvičs)

2. Veselības ministrijas, Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācijas un Latvijas Bezalkoholisko dzērienu uzņēmēju asociācijas sadarbības memorands par izmainām uz bērniem vērstu bezalkoholisko dzērienu reklamēšanā.

2.1.Memoranda izpildes gaita 2011. - 2014.gadā (LPUF un LBDUA prezentācija).

2.2. Diskusija par esošā memoranda grozīšanu vai jauna memoranda slēgšanu, lai ierobežotu uz bērniem vērstu pārtikas produktu ar augstu sāls, cukura un tauku saturu reklamēšanu.

3. Publiski pieejama pārtikas produktu uzturvērtības datu bāze:

3.1. Esošās pārtikas produktu uzturvērtības datu bāzes prezentācija, tās uzlabošanas iespējas un pieejamības veicināšana („BIOR” prezentācija);

3.2. Diskusija par jaunas publiski pieejamas pārtikas produktu uzturvērtības datu bāzes izveides nepieciešamību

4. Dažādi.

1. Ievars. Darba kārtības apstiprināšana.

Sēdi atklāj veselības ministrs, Uztura padomes priekšsēdētājs Dr.G.Belēvičs un iepazīstina ar 16.Uztura padomes sēdes darba kārtību un jautā, vai Uztura padomes locekļiem ir iebildumi vai priekšlikumi par darba kārtībā iekļautajiem jautājumiem.

Uztura padomes locekļiem iebildumu, komentāru par darba kārtību nav un tie apstiprina darba kārtību.

2. Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācijas (turpmāk – LPUF) un Latvijas Bezalkoholisko dzērienu uzņēmēju asociācijas (turpmāk – LBDUA) prezentācija par Veselības ministrijas, LPUF un LBDUA sadarbības memoranda par izmaiņām uz bērniem vērstu bezalkoholisko dzērienu reklamēšanā izpildes gaitu 2011. - 2014.gadā.

I. Šure prezentē LBDUA un LPUF realizētās aktivitātes sadarbības memoranda par izmaiņām uz bērniem vērstu bezalkoholisko dzērienu reklamēšanā ietvaros, kā arī par memoranda izpildes gaitu 2011. - 2014.gadā. Laika posmā no 2011.-2014.gadam LBDUA un LPUF organizēja virkni pasākumu bērniem, piemēram, kampaņu „Veselīgs.Dzīvesveids.Uzturs.Tu”, kura mērķis bija veicināt aktīvu un veselīgu dzīvesveidu, kā arī veselīgu uzturu bērniem. Tāpat pārtikas produktu ražotāji, ievērojot memorandā noteikto, organizēja vairākus informatīvos pasākumus bērniem, piemēram, par ūdens nozīmi cilvēka organismā, par alkohola atkarības profilaksi, „Sulu akadēmiju” u.c. Vienlaikus tika organizētas aktivitātes, kas vērstas uz sabiedrības veselības veicināšanu, atbalstot tautas sportu, piemēram, „Kustība par kustību”, fitnesa studiju āra treniņi, ZZ čempionāts bērniem, Starptautiskā veselības nedēļa u.c. pasākumi. Saskaņā ar LPUF rīcībā esošo informāciju, memorandu ievēro ne tikai bezalkoholisko dzērienu ražotāju nozare, bet arī maizes, piena, konditorejas u.c. ražotāju nozares. Savukārt saskaņā ar Mediju aģentūras datiem, 99.9% gadījumos tika ievērots memoranda nosacījums attiecībā uz reklāmu ievietošanu raidījumos, kas ir paredzēti bērniem. Papildus ir plānotas aktivitātes, kas šobrīd ir atliktas, piemēram, jaunu izglītojošu materiālu izgatavošana, sporta stundu palielināšana izglītības iestādēs u.c.

G.Belēvičs informē, ka sporta stundu skaits izglītības iestādēs ir cieši saistīts ar pieejamiem resursiem, t.sk. izglītības iestāžu telpām un to kapacitāti. Lai uzlabotu izglītības iestāžu infrastruktūru, Veselības ministrija uzskata, ka nākamā perioda Eiropas Savienības (ES) struktūrfondu līdzekļi, kas ir paredzēti izglītības iestāžu remontiem un celtniecībai, būtu jāizmanto atbilstoši vienam no Latvijas Nacionālā attīstības plānā 2014. – 2020.gadam paredzētajiem uzdevumiem – nodrošināt sabiedrībai pieejamu sporta infrastruktūru. Tāpat arī daļu no ES struktūrfondu finansējuma nākamajam periodam, kas ir paredzēts veselības veicināšanai, ir plānots

novirzīt jau šobrīd esošu izglītojošu un veselību veicinošu pasākumu atbalstīšanai un jaunu pasākumu organizēšanai.

I.Šure atbalsta Dr.G.Belēviča teikto un informē, ka LPUF un LBDUA labprāt arī turpmāk, sadarbojoties ar Veselības ministriju, organizētu izglītojošus un veselību veicinošus pasākumus bērniem.

I.Birzniece informē, ka nākamajā Uztura padomes sēdē Veselības ministrija un Slimību profilakses un kontroles centrs (turpmāk – SPKC) informēs padomes locekļus par ES struktūrfondu finansējumu nākamajam periodam veselības veicināšanai, kā arī Veselības ministrija lūgs SPKC informēt par 2016.gadā plānotajiem veselības veicināšanas pasākumiem. Papildus I.Birzniece jautā, vai šobrīd tiek izpildīts Veselības ministrijas, LPUF un LBDUA sadarbības memoranda par izmaiņām uz bērniem vērstu bezalkoholisko dzērienu reklamēšanā 9.3.punkts par patērētāju informēšanu, kas paredz uzņēmēju iesaistīšanos brīvprātīgas produktu marķējumu sistēmas ieviešanā, lai atvieglotu patērētājiem informācijas saņemšanu par katra konkrēta bezalkoholiska dzēriena enerģijas (kaloriju) un cukura daudzumu.

I.Lielpinka informē, ka saskaņā ar Regulu 1169/2011 *par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem*, no 2016.gada uz visu pārtikas produktu marķējumiem ir jābūt norādītai enerģētiskai vērtībai, ka arī cukuru daudzumam. Tāpat daļa no ražotājiem jau šobrīd ir uzsākuši brīvprātīgu marķēšanu atbilstoši normatīvajam regulējumam.

G.Belēvičs informē, ka Veselības ministrija, lai pasargātu bērnus no reklāmas ietekmes, kas veicina neveselīgus uztura paradumus un liekā svara un aptaukošanās attīstību, ierosina papildus ierobežot arī uz bērniem vērstu pārtikas produktu ar augstu sāls, cukura un tauku saturu reklamēšanu. Lūdz LPUF viedokli par Veselības ministrijas ierosinājumu un par iespēju papildināt esošo memorandu vai noslēgt jaunu.

I.Šure informē, ka lēmuma pieņemšanai ir nepieciešama diskusija ar ražotāju pārstāvjiem. Tiek nolemts, ka līdz nākamajai Uztura padomes sēdei LPUF sagatavos ražotāju kopīgo viedokli un priekšlikumus jautājuma risināšanai, kā arī sniegs atbildi uz jautājumu, vai ir nepieciešams papildināt esošo memorandu vai noslēgt jaunu. Savukārt aiznākamajā Uztura padomes sēdē šis jautājums var tikt iekļauts darba kārtībā.

Uztura padomes locekļi pieņem zināšanai LPUF un LBDUA sniegto informāciju par Veselības ministrijas, LPUF un LBDUA sadarbības memoranda par izmaiņām uz bērniem vērstu bezalkoholisko dzērienu reklamēšanā izpildes gaitu 2011. - 2014.gadā.

Vienojas, ka līdz nākamajai Uztura padomes sēdei LPUF sniegs viedokli un priekšlikumus Veselības ministrijai par iespējām papildināt esošo memorandu vai noslēgt jaunu attiecībā par izmaiņām uz bērniem vērstu pārtikas produktu ar augstu sāls, cukura un tauku daudzumu reklamēšanu.

3. Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūta "BIOR" prezentācija par publiski pieejamas pārtikas produktu uzturvērtības datu bāzi, tās uzlabošanas iespējām un pieejamības veicināšanu.

I.Siksna informē par Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūta “BIOR” (turpmāk – BIOR) rīcībā esošo pārtikas sastāva datubāzi, kas tika izveidota 2008.gadā, izmantojot Vācijas datus par pārtikas produktiem un biežāk izmantotajām ēdienu receptēm. Lai iegūtu datus par Latvijas iedzīvotāju pārtikas grozu un uztura paradumiem, BIOR veic divu veidu anketēšanu – uztura dienasgrāmatu un pārtikas patēriņa biežuma anketu. Apmācīts intervētājs, kuru vidū ir arī uztura speciālisti, veic katra respondenta interviju, aizpildot abas anketas elektroniskā formātā. Šobrīd anketas tiek pilnveidotas ar pārtikas produktu attēliem, to porciju lielumiem, lai precīzāk aprēķinātu respondentu uzņemtās enerģijas un uzturvielu daudzumu. Tiek secināts, ka BIOR pārtikas sastāva datu bāzi nevar izmantot ikdienas lietošanai neierobežots interesentu skaits elektroniskā vidē, ņemot vērā, ka tai ir ierobežota piekļuve, sarežģīta izmantošana, kurai ir nepieciešamas apmācības, tai ir augstas uzturēšanas izmaksas, kā arī datu bāzei vienlaicīgi var piekļūt tikai 2 lietotāji. Tāpat Uztura padomes locekļi tiek informēti par citām publiski pieejamajām pārtikas produktu sastāva datu bāzēm, to plusiem un mīnusiem, piemēram, Austrijas datu bāze ir par maksu un tikai vācu valodā, Čehijas izveidotā datu bāze ir bezmaksas, bet tai nav aprēķinu iespējas un tajā iekļauto pārtikas produktu klāsts ir salīdzinoši šaurs, savukārt Dānijas publiski pieejamā pārtikas produktu sastāva datubāze ir lejupielādējama un tai ir aprēķinu iespējas u.c. BIOR kopumā atbalsta vienotas publiskas datu bāzes izveidi, tomēr šādas publiskas platformas izveidei un uzturēšanai ir nepieciešams papildus finansējums.

L.Meija informē par savu pieredzi BIOR pārtikas sastāva datu bāzes izmantošanā, kur liela daļa ēdienu recepšu, piemēram zupām, ir vācu izcelsmes, kas Latvijā nav tradicionālas. Ņemot vērā minēto, jautā vai BIOR plāno papildināt esošo datu bāzi ar Latvijā tradicionālo ēdienu receptēm?

I.Siksna informē, ka jau šobrīd notiek vācu recepšu caurskatīšana, nodalot tās, kas Latvijā netiek izmantotas.

B.Velika jautā vai anketu aizpilda respondents pats elektroniski? Vai respondenti tiek atlasīti pēc kādas noteiktas metodoloģijas?

I.Siksna informē, ka respondenti tiek atlasīti pēc noteiktas metodoloģijas un elektroniskā vidē pieejamās anketas aizpilda intervētājs, nevis respondents.

L.Meija vaicā BIOR viedokli par iespējamajiem risinājumiem izglītības iestāžu ēdienkaršu sastādīšanā, ņemot vērā, ka šobrīd ēdienkaršu aprēķinā tik izmantoti dažādu avotu dati, kas ne vienmēr nodrošina vienlīdzīgas un sabalansētas ēdienkartes izstrādi.

I.Siksna norāda, ka ēdinātāji un pārtikas produktu ražotāji var izmantot dažādas publiski pieejamas datu bāzes, tomēr, lai veicinātu BIOR pārtikas sastāva datubāzes publisku pieejamību, ir nepieciešams papildus finansējums.

L.Meija vaicā Zemkopības ministrijai viedokli par iespējamajiem situācijas risinājumiem pārtikas sastāva datu bāzes brīvai pieejai ražotājiem, zinātniekiem, ēdinātājiem u.c. ieinteresētām pusēm.

Z.Matuzele uzskata, ka visām ieinteresētajām pusēm būtu jāmeklē kopīgs risinājums trūkstošajam finansējumam publiskas pārtikas produktu datu bāzes izveidei. Papildus informē, ka arī Zemkopības ministrija nepieciešamo datu iegūšanai sadarbībā ar BIOR veido zinātniskos projektus, ko var darīt arī citas ieinteresētās puses.

G.Belēvičs jautā viedokli par nepieciešamību izveidot pārtikas produktu datu bāzi, lai pētītu bērnu uzturu un to izmaiņas izglītības iestādēs.

M.Balodis piekrīt, ka publiski pieejamas pārtikas produktu sastāva datu bāzes izveide būtu lietderīga arī Pārtikas un veterinārajam dienestam, veicot kontroles slēgta tipa ēdināšanas uzņēmumos, piemēram, izglītības iestādēs, ārstniecības iestādēs, ieslodzījuma vietās.

Uztura padomes locekļi pieņem zināšanai BIOR prezentāciju. Nolemj, ka ir nepieciešama atsevišķa diskusija par iespējamajiem risinājumiem piesaistīt papildus finansējumu pārtikas produktu sastāva datu bāzes izveidei.

G.Belēvičs informē, ka nākošajā Uztura padomes sēdē Veselības ministrija, sadarbībā ar SPKC, informēs par plānotajām veselību veicinošajām aktivitātēm un iniciatīvām veselīga uztura jomā 2016.gadā, kuru īstenošanai plānots novirzīt ES struktūrfondu finansējumu. Tāpat SPKC tiks aicināts prezentēt izstrādāto materiālu ēdināšanas pakalpojumu un pārtikas produktu piegādes iepirkumu organizēšanai izglītības iestādēm.

Pielikumā:

1. LBDUA un LPUF prezentācija „LBDUA un LPUF realizētās aktivitātes”;
2. Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta BIOR prezentācija "Institūta BIOR Pārtikas sastāva un patēriņa datubāze".

Uztura padomes priekšsēdētājs

G.Belēvičs

Sekretariāts

L.Ļaksa

